

ÖRMÉNY GENOCÍDIUM 100 ÖRMÉNY GENOCÍDIUM 100 ÖRMÉNY GENOCÍDIUM 100

Kiállítás nyílt a Széchényi Könyvtárban az örmény népirtásról

Szuromi Szabolcs, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem rektora nyitotta meg március 20-án az Országos Széchényi Könyvtár és az Örmény Nemzeti Könyvtár által rendezett kiállítást az örmény nép tragédiájáról.

Az *örmény nép tragédiája az I. világháborúban* címmel nyílt korabeli dokumentumokat, visszaemlékezéseket, fotókat, valamint a mindennapi élethez tartozó használati tárgyakat bemutató kiállítás Budapesten, az Országos Széchényi Könyvtár ereklyeterében.

A tárlat az örmény népirtás századik évfordulója alkalmából bemutatja az 1915–1916-os év eseményeit, annak előzményeit és következményeit, az örmény diaszpóra kialakulását és az első Örmény Köztársaság megalakulását.

A látogató megtudhatja, hogy az örmények a 4. század elején az elsők között vették fel a kereszténységet, s évszázadokon keresztül őrizték hagyományaikat,

önálló struktúrába tagolva éltek az Oszmán Birodalomban.

A kiállítás több dokumentumon keresztül

mutatja be a Budapestre érkezett örmény menekültek sorsát is. A tárlat részét képezik a menekültek réz és ón használati tárgyai, s megtekinthetők még ereklyetartók, kereszték és egyházi ruhák is.

A 19. században *Abdul Hamid szultán* idején a birodalom reformjaival elégedetlenkedő örmények százezreit pusztították el, de az akkori mészárlások még nem irányultak a nép teljes megsemmisítésére. A népirtás előzményei között tartják számon az 1909-es kilikiai (Adana) vérontást is. Az örmény nép tragédiájának kezdetét 1915. április 24-hez kötik a történészek, amikor a konstantinápolyi örmény értelmiség és gazdasági elit képviselőit elfogták, deportálták, majd kivégezték. A mai napig viták folynak arról, hogy ezt követően összesen hányan veszítették életüket, mivel nem készültek összeírások az áldozatokról.

ÖRMÉNY GENOCÍDIUM 100 ÖRMÉNY GENOCÍDIUM 100 ÖRMÉNY GENOCÍDIUM 100

A nemzetközi tudományos élet képviselői és a történészek másfél millióra teszik a kiirtott örmények számát.

A megnyitón *Tüske László*, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója köszöntötte a látogatókat. Hangsúlyozta, hogy az örmény tragédia „egy nép kitörölhetetlen emléke, kötelességünk megemlékezni róla.”

Hegedüs Anna Mária és Béres Attila

Tigran Zargaryan, a jereváni Örmény Nemzeti Könyvtár főigazgatója levélben fejezte ki köszönetét a kiállítás szervezőinek. Felidézte az örmény–magyar kapcsolatok távoli múltra visszatekintő történetét, megemlékezett azokról a magyar tudosokról – *Misztótfalusi Kis Miklósról* és *Schütz Ödönről* –, akik sokat tettek az örmény kultúráért. Kifejezte háláját a magyaroknak, akik a tragédia után sok örmény menekültet fogadtak be. A világ minden táján minden örmény ember érzi még ma is az 1915-ben kezdődött tragédia lelki és politikai hatását – hangsúlyozta üzenetében.

Szuromi Szabolcs Anzelm, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem rektora megnyitó beszédében kiemelte, hogy a múlt fájdalmaival mindig szembe kell nézni,

és amikor nem lehet objektív módon mérlegelni – ahogyan az I. világháború idején sem lehetett –, akkor később az egész emberiség felelőssége szembenézni a múlttal, a fájdalommal. Ha ezt nem tesszük meg, akkor újra megismétlődhetnek azok az események, amelyek beárnyékolják, megalázzák egy nép életét – hangsúlyozta. Figyelmeztetett arra, hogy a népirtás egy nép halála, ugyanakkor egyes emberek halála, emberi méltóságuk meggyalázása is.

Elmondta, hogy 1915. április 24-től szokás számítani az örmény népirtást, a folyamat azonban korábban elkezdődött: az örmény értelmiség legkiválóbbjait elhurcolták, bebörtönözték, meggyilkolták. Felidézte a deportációkat, amelyek valójában kivégzések voltak; az áttelepitéseket, amelyek során az emberek szintén halálra voltak ítélve, mert nem gondoskodtak számukra ivóvízről, éleletről. 1915-ben kétmillió örmény élt a birodalomban, 1923-ra megszűnt létezni az örmény kisebbség – hangzott a megrendítő adat.

Szuromi Szabolcs emlékeztetett arra is, hogy diplomáciai utakon sokan próbáltak az örmény nép segítségére sietni – a Szentszék részéről *Pietro Gasparri* bíboros, államtitkár, és az altitkár, *Eugenio Pacelli*, a későbbi *XII. Piusz pápa* –, de sikertelenül. Utalt egy frissen megjelent forrásgyűjteményre, amely megdöbbentően dokumentálja, hogy a segítséget felajánlók kénytelenek voltak átgondolni terveiket. *Pacelli* bíboros, *Gasparri* bíboros és az amerikai nagykövet levelezése bizonyítja, hogy akárhányszor a pápa vagy az Egyesült Államok tett valamilyen nyilatkozatot, azt tömegek kivégzése követte. Egyértelművé vált, hogy nem a politikai álláspontok kifejtése menthet meg egy nemzetet a végső pusztulástól,

ÖRMÉNY GENOCÍDIUM 100 ÖRMÉNY GENOCÍDIUM 100 ÖRMÉNY GENOCÍDIUM 100

hanem konkrét segítségnyújtásra van szükség, mindent meg kell tenni a menekülőkért. Pacelli bíboros, a későbbi *XII. Piusz pápa* megértette: a népirtással szemben sajnos a józan ész kategóriája nem alkalmazható, a járható út az emberséges magatartás, a befogadás, a gondoskodás.

A PPKE rektora végül azt a következtést osztotta meg a kiállítás látogatóival, hogy felebarátunkban mindig az embert kell látnunk, minden embertársunkért meg kell tennünk mindent, hogy saját értékeit, meggyőződését tudja követni, megőrizve ősei hagyományát.

A kiállítás megnyitón közreműködött *David Yengibarjan* örmény harmonikaművész.

A tárlat létrejöttében együttműködő partner a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kara.

Kurátorai: *Kovács Bálint* és *Őze Sándor*.

A kiállítás ingyenesen megtekinthető az Országos Széchényi Könyvtárban 2015. március 20-tól május 20-ig, keddtől szombatig 9 és 20 óra között.

Fotó: *Thaler Tamás*
Thullner Zsuzsanna/Magyar Kurír
2015. március 20.

A kiállítás megrendezését támogatta:

Budapesti Örmény Katolikus Lelkésztség, Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, Fővárosi Örmény Önkormányzat, Budapest Főv. II. kerületi Örmény Önkormányzat, Ferencvárosi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat és a XII. kerület Örmény Nemzetiségi Önkormányzat.

Sinka Sára és Dániel

ÖRMÉNY GENOCÍDIUM 100 ÖRMÉNY GENOCÍDIUM 100 ÖRMÉNY GENOCÍDIUM 100

Kereszteskövet állítottak Budapesten az örmény mártírok emlékére

Április 24-én, az örmény genocídium 100. évfordulóján kereszteskövet áldott meg a budapesti, Orlay utcai örmény katolikus lelkésztségen *Krikor Badichah*, a római XIII. Leó Örmény Kollégium rektorhelyettese.

Az Orlay utcai örmény katolikus lelkésztségen *hacskár*-t, kereszteskövet áldott meg április 24-én, az örmény

genocídium 100. évfordulóján *Krikor Badichah*, a római XIII. Leó Örmény Kollégium rektorhelyettese, majd megemlékező szentmisét mutatott be, melyen koncelebrált *Fülöp Ákos*, a lelkésztség plébániai kormányzója.

1915. április 24-én kezdődött az Oszmán Birodalomban, a történelmi Örményország területén élő örménység megsemmisítésére irányuló, központilag szervezett népirtás. Mintegy 1,5 millió örmény vesztette életét, százezrek menekültek más országokba.

A kereszteskövet megáldása után *Krikor Badichah* felhívta rá a jelenlévők figyelmét, hogy Krisztus kereszthalála óta a kereszt a feltámadás, a győzelem, a sátán

legyőzésének a jelképe. Hiába próbálták annyian és annyiszor lerombolni az örmények vallási központjait, mégis itt vannak, mégis hisznek – mondta *Krikor Badichah*. *Fülöp Ákos* plébániai kormányzó arról szólt, emlékezni és megáldani jöttünk ma ide; nem csupán visszagondolunk valami rosszra, hanem egyben kifejezünk valami rendkívül fontosat, mely a továbblépéshez szükséges: az egységet, az összefogást, melyet a kereszt két vízszintes szára is kifejez. Elhelyezzük a tisztelet koszorúit, és megerősödve lépünk tovább, melyhez azonban elengedhetetlen, hogy az Istennel való kapcsolatot megerősítsük.

Ezután sorban elhelyezte a megemlékezés, tiszteletadás koszorúit az egyházközség, az örmény nemzetiségi szószóló, a Székely Katasztrófa-elhárítás, az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális